

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ФОРМУВАНЬ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ (2016–2021 РР.)

ANALYTICAL REVIEW OF THE EFFECTIVENESS OF THE USE OF PUBLIC FORMATIONS FOR THE PROTECTION OF PUBLIC ORDER BY UNITS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE DURING THE FIGHT AGAINST CRIME (2016–2021)

Христов О.Л., к.ю.н., доцент,
докторант кафедри оперативно-розшукової діяльності
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

У статті досліджено стан та ефективність використання громадських формувань з охорони громадського порядку під час протидії злочинності підрозділами Національної поліції України.

У результаті аналітичного дослідження автор обґрунтував висновки про те, що: 1) офіційні статистичні дані не повною мірою відображають потрібні показники для визначення стану ефективності використання громадських формувань з охорони громадського порядку підрозділами національної поліції України під час протидії злочинності (вони представлені лише окремими показниками, які містяться у офіційній статистичній звітності: «кількість рейдів та інших заходів з відпрацювання населених пунктів, у яких приймали участь члени таких громадських формувань з охорони громадського порядку», «кількість кримінальних правопорушень, розкритих за участю членів громадських формувань з охорони громадського порядку», «кількість осіб, затриманих за участю членів громадських формувань з охорони громадського порядку»: у 2016 році – 15580; у 2017 р. – 17199; у 2018 р. – 16475; у 2019 р. – 16273; у 2020 р. – 16449; у 2021 р. – 13930.); 2) в цілому статистична звітність повинна відображати не вибіркові показники використання громадських формувань з охорони громадського порядку, комплексну систему відомостей про використання громадськості включно щодо: підрозділів Національної поліції, які залучають її представників для виконання покладених на них завдань; напрямків та форм протидії злочинності; форм, видів і способів сприяння представників громадськості; видів заходів і результативності сприяння представників громадськості їх підготовці чи проведенню та ін.; 3) за результатами аналізу статистичних показників протягом 2016–2021 рр. виявлено зменшення кількості діючих громадських формувань з охорони громадського порядку (на 63%) та їх членів (на 32%); 4) спостерігається низька ініціатива органів системи МВС України щодо формування інституційної спроможності громадськості у протидії злочинності; 5) кількість рейдів та інших заходів з відпрацювання населених пунктів у 2021 році несуттєво зменшилась на 5,4% у порівнянні з 2016 роком, на фоні суттєвого зменшення як загальної кількості громадських організацій, так і їх членів за вказаний період; 6) у 2021 році кількості кримінальних правопорушень, розкритих за участю членів таких громадських формувань зменшилась на 14% у порівнянні з 2016 роком, а кількість осіб, затриманих за участю членів громадських формувань з охорони громадського порядку, за цей самий період зменшилась на 11%; 7) аналіз питомої ваги кримінальних правопорушень розкритих за участю членів громадських формувань з охорони громадського порядку в числі облікованих кримінальних правопорушень у 2016 році склала 2,2%; у 2017 р. – 3,6%; у 2018 р. – 4871333,7%; у 2019 р. – 3,5%; у 2020 р. – 3,8%; у 2021 р. – 3,5%.

Ключові слова: громадськість, звітність, протидія злочинності, підрозділи кримінальної поліції, статистика.

The article examines the state and effectiveness of the use of public formations for the protection of public order during the fight against crime by units of the National Police of Ukraine.

As a result of the analytical study, the author substantiated the conclusions that: 1) official statistical data do not fully reflect the necessary indicators for determining the state of effectiveness of the use of public formations for the protection of public order by units of the national police of Ukraine during the fight against crime (they are represented only by separate indicators, which are contained in official statistical reports: «the number of raids and other measures to work out settlements, in which members of such public formations for the protection of public order took part», «the number of criminal offenses solved with the participation of members of public formations for the protection of public order», «the number of persons detained with the participation of members of public formations for the protection of public order»: in 2016 – 15,580; in 2017 – 17,199; in 2018 – 16,475; in 2019 – 16,273; in 2020 – 16,449; in 2021 – 13,930); 2) in general, statistical reporting should reflect non-selective indicators of the use of public formations for the protection of public order, a comprehensive system of information about the use of the public, including regarding: units of the National Police, which involve its representatives to perform the tasks assigned to them; directions and forms of combating crime; forms, types and ways of assisting members of the public; types of events and the effectiveness of assisting members of the public in their preparation or implementation, etc.; 3) according to the results of the analysis of statistical indicators during 2016–2021, a decrease in the number of active public formations for the protection of public order (by 63%) and their members (by 32%) was revealed; 4) there is a low initiative of the bodies of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine regarding the formation of the institutional capacity of the public in combating crime; 5) the number of raids and other measures to develop settlements in 2021 insignificantly decreased by 5.4% compared to 2016, against the background of a significant decrease in both the total number of public organizations and their members over the specified period; 6) in 2021, the number of criminal offenses solved with the participation of members of such public formations decreased by 14% compared to 2016, and the number of persons arrested with the participation of members of public formations for the protection of public order decreased by 11% during the same period; 7) analysis of the specific weight of criminal offenses disclosed with the participation of members of public formations for the protection of public order among the registered criminal offenses in 2016 was 2.2%; in 2017 – 3.6%; in 2018 – 4871333.7%; in 2019 – 3.5%; in 2020 – 3.8%; in 2021 – 3.5%.

Key words: public, reporting, crime prevention, criminal police units, statistics.

Постановка проблеми. Відповідно до Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» громадяни можуть реалізувати своє право на участь у протидії злочинності шляхом створення громадських формувань з охорони громадського порядку (членства у них) на засадах громадської самодіяльності як зведених загонів громадських формувань, спеціалізованих загонів (груп) сприяння Національній поліції, асоціації громадських формувань тощо (ч. 2 ст. 1).

Основним призначенням громадських формувань з охорони громадського порядку відповідно до завдань, визначених у зазначеному законі є: надання допомоги органам Національної поліції у забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, запобіганні адміністративним і кримінальним правопорушенням; інформування органів Національної поліції про вчинені або ті, що готуються, кримінальні правопорушення, місія концентрації злочинних угруповань; сприяння органам Національної

поліції у виявленні і розкритті кримінальних правопорушень, розшуку осіб, які їх вчинили, захисті інтересів держави, підприємств, установ, організацій, громадян від кримінально протиправних посягань; участь у боротьбі з дитячою бездоглядністю і правопорушеннями неповнолітніх та ін. (ст. 9) [1].

Аналіз цих завдань дозволяє стверджувати, що у більшій частині вони співпадають із завданнями, які вирішуються підрозділами кримінальної поліції відповідно до їх компетенції [2–10], але вивчення матеріалів оперативно-службової діяльності органів і підрозділів Національної поліції, а також узагальнення результатів опитування практичних працівників Національної поліції дає змогу стверджувати про низьку ефективність використання ресурсу таких громадських формувань підрозділами кримінальної поліції у порівнянні (відсотковому співвідношенні) з іншими підрозділами Національної поліції, які здійснюють протидію злочинності. У результаті дослідження нами було отримано такі показники щодо використання різними підрозділами Національної поліції громадських формувань з охорони громадського порядку під час виконання оперативно-службових завдань щодо протидії злочинності: підрозділами кримінальної поліції – 7%; слідчими підрозділами та підрозділами дізнання – 9%; підрозділами превентивної діяльності – 76%; іншими підрозділами – 8.

Такий стан речей обумовлює потребу у дослідженні ефективності використання громадських формувань з охорони громадського порядку підрозділами Національної поліції України під час протидії злочинності.

Аналіз публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми. Спроби дослідити ефективність функціонування громадських формувань з охорони громадського порядку та результативність їх використання під час протидії злочинності підрозділами Національної поліції України були здійснені рядом авторів, серед яких Є.В. Глушко, В.В. Голіна, О.В. Джафарова, А.М. Долгополов, М.Г. Колодяжний, О.М. Коропатов, О.М. Литвинов, С.Ю. Лукашевич, Л.О. Мамчур, Р.В. Миронюк, Г.В. Мороз, В.І. Московець, О.М. Музичук, О.М. Самойлова, А.Г.Сачаво, І.В. Слободенюк, Т.С. Тулінова, І.Ф. Фісенко, Т.В. Чабаненко, С.С. Шрамко, та ін. Аналіз наукових здобутків зазначених авторів дає змогу стверджувати, що досліджуване питання комплексно не розглядалось.

Останніми роками дослідженню цього питання було присвячено кандидатські дисертації (доктора філософії) О.П. Костюшка (2019 р.) та С.В. Медведенка (2020 р.), але результат вивчення їх робіт показав, що такої аналітики автори не проводили, обмежившись показниками про кількість створених громадських формувань з охорони громадського порядку у межах окремих адміністративно-територіальних одиниць [11; 12],

Крім того, у спеціальних дослідженнях авторів В.М. Давидюка, А.М. Кислого, В.М. Круглого, В.І. Отрудька, які присвятили свої роботи проблематиці використання громадян (громадських організацій) в оперативно-розшуковій діяльності, питання аналізу стану ефективності використання громадських формувань з охорони громадського порядку взагалі оминається.

Метою статті є визначення стану та ефективності використання громадських формувань з охорони громадського порядку під час протидії злочинності підрозділами Національної поліції України.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні безпосередня організація роботи з громадськими формуваннями з охорони громадського порядку покладається на дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад (пп. 7, 10–11 розділ III наказу МВС «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад» від

28.07.2017 № 650). Це частково пояснює високий показник використання підрозділами превентивної діяльності таких громадських формувань у порівнянні з іншими підрозділами Національної поліції. Але, визначені у вказаній інструкції положення не забороняють залучати такі громадські формування до виконання завдань останніми. Однак чіткого механізму взаємодії між іншими підрозділами національної поліції і дільничними офіцерами поліції та поліцейськими офіцерами громад нормативно-правові акти не визначають. А враховуючи специфіку діяльності підрозділів кримінальної поліції (переважно негласний характер здійснення), слідчих підрозділів та підрозділів дізнання (здійснення в умовах збереження таємниці досудового розслідування), такий механізм повинен передбачати обмеження обізнаних осіб («посередників») щодо залучення таких громадських формувань, у тому числі й обмеження обізнаних працівників інших підрозділів.

Враховуючи те, що у протидії злочинності приймають участь усі підрозділи Національної поліції, вважаємо, що аналітичний огляд використання таких громадських формувань підрозділами превентивної діяльності дасть змогу у загальному виді визначити стан та ефективність такого використання.

Результати аналізу статистичних даних Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України за 2016–2021 рр. показали, що у 2016 році в Україні діяло 2889 громадських формувань з охорони громадського порядку, членами яких було 70958 осіб, у 2017 р. – 2073 (-816) громадських формувань та 56583 (-14375) особи; у 2018 р. – 1386 (-687 у порівнянні з попереднім роком) громадських формувань та 47502 (-9081) особи; у 2019 р. – 1255 (-131) громадських формувань та 46728 (-774) особи; 2020 р. – 1232 (-23) громадських формувань та 46868 (+140) особи; у 2021 р. – 1063 (-169) громадських формувань та 48454 (+1586) особи.

Крім того, спостерігається зменшення кількості окремих видів громадських формувань з охорони громадського порядку (студентських, козацьких, створених на базі охоронних підприємств). Так, у 2016 році діяло 68 студентських громадських формувань з охорони громадського порядку, у яких приймало участь 2466 осіб; у 2017 р. – 66 громадських формувань та 1877 осіб; у 2018 р. – 47 громадських формувань та 907 осіб; у 2019 р. – 44 громадських формувань та 760 осіб; у 2020 р. – 15 громадських формувань та 386 осіб; у 2021 р. – 15 громадських формувань та 435 осіб. У 2016 році діяло 100 козацьких громадських формувань з охорони громадського порядку, у яких приймало участь 3794 особи; у 2017 р. – 74 громадських формувань та 3651 особи; у 2018 р. – 70 громадських формувань та 3258 особи; у 2019 р. – 69 громадських формувань та 3179 особи; у 2020 р. – 62 громадських формувань та 3023 особи; у 2021 р. – 56 громадських формувань та 2788 особи. У 2016 році діяло 121 громадських формувань з охорони громадського порядку, створених на базі охоронних підприємств, у яких приймало участь 4308 особи; у 2017 р. – 113 громадських формувань та 4982 особи; у 2018 р. – 107 громадських формувань та 4719 особи; у 2019 р. – 102 громадських формувань та 5076 особи; у 2020 р. – 100 громадських формувань та 4465 особи; у 2021 р. – 90 громадських формувань та 4677 особи.

Заслугує на увагу аналіз кількості громадських формувань з охорони громадського порядку у сільській місцевості. Так, у 2016 році у сільській місцевості діяло 2127 таких громадських формувань; 2017 р. – 1313; 2018 р. – 746; 2019 р. – 625; 2020 р. – 583; 2021 р. – 455. Таким чином за аналізований період кількість таких громадських формувань у сільській місцевості скоротилось від 2127 у 2016 році до 455 у 2021 році.

Ці показники дають змогу стверджувати, що кількість таких громадських формувань щороку зменшується,

незважаючи на те, що і теоретиками права [13] і практиками правоохоронної діяльності [14] одностайно висловлюються думки про необхідність відродження та розвитку інституційної спроможності таких громадських формувань. Крім того за досліджуваний період загальна кількість осіб, які є членами громадських формувань з охорони громадського порядку зменшилась з 70958 у 2016 році до 48454 у 2021 році, що на 22504 осіб менше (-32%).

Особливий інтерес становлять ці показники у співвідношенні із рівнем довіри населення до поліції. Але, аналіз щорічних звітів про діяльність Національної поліції України показав, що ці дані не приведені до однієї термінології (вживаються терміни «рівень довіри», «довіряють», «повністю та швидше довіряють» як тотожні критерії оцінки, що визначаються одним показником, а також «довіряю в повній мірі» та «скоріше довіряю» як критерії оцінки різних показників), щороку змінюється методика оцінки громадської думки, що ускладнює як сприйняття так і оцінку рівня довіри громадян до поліції.

Так у 2016 році понад 40% громадян висловлювали довіру до поліції, у 2017 р. – 40%; у 2018 р. – 2,7% висловили довіру у повній мірі 27,7 % скоріше довіряли; у 2019 р. – 48%; у 2020 р. – 64% повністю та швидше довіряли поліції; у 2021 р. – 44%. Таким чином, рівень довіри громадян (населення) до поліції збільшився на 4% у 2021 році у порівнянні з 2016 роком, але більше ніж на 30% зменшилась кількість членів громадських формувань з охорони громадського порядку.

У цьому аспекті, цілком логічним постає важливе питання щодо ступеню участі підрозділів Національної поліції у процесі створення таких громадських формувань, оскільки ефективність, як відомо, визначається відношенням корисного ефекту (результату) до витрат на його одержання. А оскільки джерелами фінансування діяльності таких громадських формувань є кошти державного та місцевого бюджетів або приватних юридичних чи фізичних осіб [15], це питання не суперечить політиці «скорочення або утримання від додаткових витрат бюджету Національної поліції».

Аналіз статистичних даних показав, що у 2016 році за ініціативою органів системи МВС України було припинено діяльність 203 громадських формувань з охорони громадського порядку, а створено за їх ініціативою лише 38; у 2017 р. – 599 та 79 відповідно; у 2018 р. – 630 та 95; у 2019 р. – 248 та 39; у 2020 р. – 104 та 30; у 2021 р. – 189 та 40.

Таким чином спостерігається низька ініціатива органів системи МВС України щодо формування інституційної спроможності громадськості у протидії злочинності.

Переходячи до аналізу ефективності використання громадських формувань з охорони громадського порядку підрозділами Національної поліції під час протидії злочинності, потрібно звернути увагу на те, що вона представлена лише окремими показниками, які містяться у офіційній статистичній звітності:

1. «Кількість рейдів та інших заходів з відпрацювання населених пунктів, у яких приймали участь члени таких громадських формувань з охорони громадського порядку»: у 2016 році – 34317; у 2017 р. – 34938; у 2018 р. – 38728; у 2019 р. – 37357; у 2020 р. – 36209; у 2021 р. – 32449.

2. «Кількість кримінальних правопорушень, розкритих за участю членів громадських формувань з охорони громадського порядку»: у 2016 році – 13246; у 2017 р. – 18700; у 2018 р. – 17961; у 2019 р. – 15671; у 2020 р. – 13655; у 2021 р. – 11396.

3. «Кількість осіб, затриманих за участю членів громадських формувань з охорони громадського порядку»: у 2016 році – 15580; у 2017 р. – 17199; у 2018 р. – 16475; у 2019 р. – 16273; у 2020 р. – 16449; у 2021 р. – 13930.

Отже, можна сказати, що кількість рейдів та інших заходів з відпрацювання населених пунктів у 2021 році

несуттєво зменшилась на 5,4% у порівнянні з 2016 роком, на фоні суттєвого зменшення як загальної кількості громадських організацій (на 63%), так і їх членів (на 32%) за вказаний період.

Дещо інші висновки можна зробити щодо кількості кримінальних правопорушень, розкритих за участю членів таких громадських формувань, а також кількості затриманих осіб. У 2021 році кількості кримінальних правопорушень, розкритих за участю членів таких громадських формувань зменшилась на 14% у порівнянні з 2016 роком. А кількість осіб, затриманих за участю членів громадських формувань з охорони громадського порядку, за цей самий період зменшилась на 11%.

Потрібно сказати, що визначення ефективності діяльності таких громадських формувань є не коректною без співвідношення із загальним рівнем злочинності. Так, відповідно до статистичних даних Офісу Генерального прокурора України у 2016 році було обліковано 592604 кримінальних правопорушень, у 2017 р. – 523911; у 2018 р. – 487133; у 2019 р. – 444130; у 2020 р. – 360622; у 2021 р. – 321443. Отже протягом 2016–2021 рр. рівень зареєстрованих кримінальних правопорушень знизився з 592604 до 321443, тобто на 271161 (45,8%) кримінальних правопорушень.

Аналіз питомої ваги кримінальних правопорушень розкритих за участю членів громадських формувань з охорони громадського порядку в числі облікованих кримінальних правопорушень у 2016 році склала 2,2%; у 2017 р. – 3,6%; у 2018 р. – 4871333,7%; у 2019 р. – 3,5%; у 2020 р. – 3,8%; у 2021 р. – 3,5%.

Як зазначають фахівці у галузі права, зниження загальних статистичних показників зареєстрованих кримінальних правопорушень ще не свідчить про реальний криміногенний стан у державі. Вагомим чинником зменшення «статистичного рівня злочинності» є зниження ефективності виявлення самих кримінальних правопорушень, а також осіб, які їх вчинюють, що обумовлено в першу чергу такими факторами: а) зниженням ефективності системи функціонування органів кримінальної юстиції унаслідок реформування та структурно-функціональної перебудови; б) зниженням результативності оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування в результаті внесення змін до кримінального процесуального та значною мірою оперативно-розшукового законодавства; в) високим рівнем латентності злочинності, обумовленого рядом обставин: винайденням нових і вдосконаленням існуючих способів вчинення кримінальних правопорушень з використанням мережі Інтернет; відпрацювання навичок їх підготовки й приховування в умовах обмежень, спричинених пандемією COVID-19; поява нових форм та видів організованої злочинності, у тому числі транснаціональних; високий рівень корупції та ін.

Тому не можна робити хибних висновків про те, що у зв'язку зі зниженням статистичних показників зареєстрованих кримінальних правопорушень, знизилась і кількість їх розкриття за участю членів громадських формувань з охорони громадського порядку. Враховуючи високу латентність злочинності, яка спостерігається останніми роками, виникає гостра потреба у сприянні громадськості підрозділам кримінальної поліції для вирішення завдань щодо викриття кримінальних правопорушень та осіб, які їх вчинюють, розшуку осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, суду і відбування кримінального покарання, а також зниклих безвісти.

Аналіз статистичних показників дає змогу визначити ефективність використання громадськості підрозділами кримінальної поліції лише щодо розшуку неповнолітніх, які зникли безвісти. Так, у 2012 році за допомогою громадськості розшукано 5 дітей, у 2013 р. – 43; у 2014 р. – 20; у 2015 р. – 28; у 2016 р. – 14; у 2017 р. – 28; у 2018 р. – 29; у 2019 р. – 48 [16–22].

Висновки. Враховуючи вищезазначене можна висловити: 1) офіційні статистичні дані не повною мірою відображають потрібні показники для визначення стану ефективності використання громадських формувань з охорони громадського порядку підрозділами національної поліції України під час протидії злочинності (вони представлені лише окремими показниками, які містяться у офіційній статистичній звітності: «кількість рейдів та інших заходів з відпрацювання населених пунктів, у яких приймали участь члени таких громадських формувань з охорони громадського порядку», «кількість кримінальних правопорушень, розкритих за участю членів громадських формувань з охорони громадського порядку», «кількість осіб, затриманих за участю членів громадських формувань з охорони громадського порядку»: у 2016 році – 15580; у 2017 р. – 17199; у 2018 р. – 16475; у 2019 р. – 16273; у 2020 р. – 16449; у 2021 р. – 13930.); 2) в цілому статистична звітність повинна відображати не вибіркові показники використання громадських формувань з охорони громадського порядку, комплексну систему відомостей про використання громадськості включно щодо: підрозділів Національної поліції, які залучають її представників для виконання покладених на них завдань, напрямків та форм протидії злочинності; форм, видів і способів сприяння представників громад-

ськості; видів заходів і результативності сприяння представників громадськості їх підготовці чи проведенню та ін.; 3) за результатами аналізу статистичних показників протягом 2016–2021 рр. виявлено зменшення кількості діючих громадських формувань з охорони громадського порядку (на 63%) та їх членів (на 32%); 4) спостерігається низька ініціатива органів системи МВС України щодо формування інституційної спроможності громадськості у протидії злочинності; 5) кількість рейдів та інших заходів з відпрацювання населених пунктів у 2021 році несуттєво зменшилась на 5,4% у порівнянні з 2016 роком, на фоні суттєвого зменшення як загальної кількості громадських організацій, так і їх членів за вказаний період; 6) у 2021 році кількість кримінальних правопорушень, розкритих за участю членів таких громадських формувань зменшилась на 14% у порівнянні з 2016 роком, а кількість осіб, затриманих за участю членів громадських формувань з охорони громадського порядку, за цей самий період зменшилась на 11%; 7) аналіз питомої ваги кримінальних правопорушень розкритих за участю членів громадських формувань з охорони громадського порядку в числі облікованих кримінальних правопорушень у 2016 році склала 2,2%; у 2017 р. – 3,6%; у 2018 р. – 4,81333,7%; у 2019 р. – 3,5%; у 2020 р. – 3,8%; у 2021 р. – 3,5%.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон України від 22 черв. 2000 р. № 1835-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14> (дата звернення: 20.11.2022).
2. Положення про Департамент внутрішньої безпеки Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 9 листоп. 2015 р. № 83.
3. Положення про Департамент захисту інтересів суспільства і держави : наказ Національної поліції України від 15 квіт. 2020 р. № 297.
4. Положення про Департамент карного розшуку Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 14 листоп. 2015 р. № 90.
5. Положення про Департамент кіберполіції Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 16 листоп. 2015 р. № 85.
6. Положення про Департамент кримінального аналізу Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 29 груд. 2019 р. № 1354.
7. Положення про Департамент міграційної поліції Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 22 січ. 2021 р. № 52.
8. Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 23 жовт. 2019 р. № 1077.
9. Про внесення змін до Положення про Департамент внутрішньої безпеки Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 31 лип. 2019 р. № 765.
10. Про внесення змін до Положення про Департамент кримінального аналізу Національної поліції України та Положення про Департамент інформаційно-аналітичної підтримки Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 4 берез. 2021 р. № 186.
11. Костюшко О. П. Адміністративно-правове забезпечення реалізації права громадян на участь в охороні публічної безпеки і порядку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 254 с.
12. Медведенко С. В. Адміністративно-правові основи взаємодії національної поліції України з громадськістю в правоохоронній діяльності. дис. ... докт. філос. : 081. Одеса, 2020. 254 с.
13. Громадськість у запобіганні і протидії злочинності: вітчизняний та міжнародний досвід : монографія / В. В. Голина, М. Г. Колодяжний, С. С. Шрамко та ін. ; за заг. ред. В. В. Голини, М. Г. Колодяжного. Харків : Право, 2017. 284 с.
14. Клименко І. Оцінка роботи Нацполіції в 2020 році: результати соціологічного дослідження. Інформаційне агентство «Інтерфакс-Україна». URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/731177.html> (дата звернення: 20.01.2023).
15. Участь громад у забезпеченні правопорядку в Україні : звіт за результатами дослідження / Олександр Банчук, Анна Колохіна, Євген Крапивін, Борис Малишев, Вікторія Рогальська, Олексій Сердюк, Христина Тибіна. Київ : ФОП Москаленко, 2019. 214 с.
16. Звіт про результати роботи ОВС щодо поставлення на автоматизований облік безвісно зниклих громадян, невідомих трупів, викрадених мобільних телефонів та доставлених до міськрайлінорганів осіб за 12 місяців 2012 р. (форма № 1-НР). Оперативна звітність : форма 346. Київ, 2013.
17. Звіт про результати роботи ОВС щодо поставлення на автоматизований облік безвісно зниклих громадян, невідомих трупів, викрадених мобільних телефонів та доставлених до міськрайлінорганів осіб за 12 місяців 2013 р. (форма № 1-НР). Оперативна звітність : форма 346. Київ, 2014.
18. Звіт про результати роботи ОВС щодо поставлення на автоматизований облік безвісно зниклих громадян, невідомих трупів, викрадених мобільних телефонів та доставлених до міськрайлінорганів осіб за 12 місяців 2014 р. (форма № 1-НР). Оперативна звітність : форма 346. Київ, 2015.
19. Звіт про результати роботи ОВС щодо поставлення на автоматизований облік безвісно зниклих громадян, невідомих трупів, викрадених мобільних телефонів та доставлених до міськрайлінорганів осіб за 12 місяців 2015 р. (форма № 1-НР). Оперативна звітність : форма 346. Київ, 2016.
20. Звіт про результати роботи органів Національної поліції України щодо поставлення на автоматизований облік безвісно зниклих громадян, невідомих трупів, викрадених мобільних терміналів та осіб доставлених до територіальних підрозділів за 12 місяців 2016 р. (форма № 1-НР). Оперативна звітність : форма 346. Київ, 2017.
21. Звіти про результати роботи органів Національної поліції України щодо поставлення на автоматизований облік безвісно зниклих громадян, невідомих трупів, викрадених мобільних терміналів та осіб доставлених до територіальних підрозділів за 12 місяців 2017 р. (форма № 1-НР). Оперативна звітність : форма 346. Київ, 2018.
22. Звіти про результати роботи органів Національної поліції України щодо поставлення на автоматизований облік безвісно зниклих громадян, невідомих трупів, викрадених мобільних терміналів та осіб доставлених до територіальних підрозділів за 12 місяців 2018 р. (форма № 1-НР). Оперативна звітність : форма 346. Київ, 2019.